

vors em decantava a donar la preferència a la pista ibero-basca sobre una suggerència cèltica, que se m'acudia: ARDÚ-VALON 'closa alta'; i ara veig més clar que val més desdenyar aquesta idea (com supòsit a-priori, encara més que com a objectable fonèticament). En canvi la base *ILDĪBĒRIS s'ha reforçat: no es funda sols en l'ILIBERIS bascoide de l'etimologia famosa de Schuchardt (bc. *iri* + *berri*, esquemàticament = *vila-nova*), basat en el bc. *iri* 'població' (var. *ili*- hipotètica per a Schuchardt i d'altres); perquè Schmoll no sols confirma que és tan ibèric com basc, sinó que indica que en ibèric el mot tenia *ld* en lloc de la *-r* basca (*l* protobasca) (alternant amb *ildu*): *Glotta* xxxv, 309, 310. Si podem partir d'una base ILDĪBĒRIS, és ja molt més petit el sector hipotètic d'aquesta etimologia; car la metàtesi ILDĪBĒRI/*IRDĪBĒLI el pas a **erdèvol* és ja de fonètica hist. catalana normal.

Si fins aquí encara hem de mantenir dubtes crítics, almenys en la part negativa petgem terreny ben ferm. Descarto ja un ètímon merament romànic en què havia pensat: *ARDIBILIS no seria 'ardent' sinó 'cremable, combustible' (i tampoc 'un ardent' no és el mateix que 'sec' o 'àrid': la idea que hauria pogut servir). Descartem ja del tot el lligam amb *Ardòvol* de Cerdanya (com ja vaig provar clarament en la nota d'E. T. C.), car els altres noms *-òvol* que cito allí s'han de tenir en compte per a la qüestió *Ardòvol/Sòvol/Isòvol*, però no per a la d'*Ardèvol*; i, com a corollari d'això, *Casaldòvol*, no és per a *Ardèvol* que pot servir sinó per a *Ardòvol* i aquests altres.²

Una connexió, potser més digna d'estudi, m'havia semblat veure-hi amb un NP germ. *Eldevad* que trobo en el capbreu dels masos de Miravé que tributaven a Sta. Maria de Solsona en el S. XII (que vaig copiar a l'Arxiu de Solsona): «medietatem mansi de Pera d *Eldevad* quem tenet mansus de Jozperto» (lín. 13); sens dubte és un NP germ. conegut: HILDBAD (Först. 222); però hem de creure que un NP així hauria donat en català **Aldeváu* més que no pas *Ardèvol*, vist que aquest ja consta tan copiosament com *Ardévol*, *-dèval*, *Ardevolense* des del S. x, i potser abans; puix que entre les seves nombroses mencions antigues no hi ha res que coincideixi amb *Eldevad*, ja no hauria pensat en aquest NP escadusser, si no fos que Miravé és només a uns 10 k. d'*Ardèvol*, i un mas *la péræ* és el més pròxim a Miravé entre els masos d'*Ardèvol* (xLVI, 105); però és racional creure que aquí hi ha un atzar coincident. Encara més arbitrària la semblança amb una base **aratibilis* que construeix MzPi. per a certs NLL i frases de docs. lleonesos (*Orig.* 29, 249, 250, 254, 319) —altrament forma de llatí bàrbar mal justificada segons el llatí real.³

¹ = Vallferosa. — ² Ja fóra més fàcil concebre que hi tinguin relació *Escardívol*, vell mas del SE. del Berguedà (cap a Serrateix, recordo) i potser *Cardèvol*, vall de Querol, te. Portè (xxviii, 88). — ³ Només «pour mémoire» consigno que Joan Segura volia trobar l'etimologia d'*Ardèvol* en un NP *Ardo* que va espigolar en *Marca Hi.* col. 769 (Certamen de 1892, de la *Assoc. Lit.* de Gir., p. 23).

ARDOLA, nom del qual tenim documentació deficient. Figura en mapes fidedignes com a nom d'un massís de roca de la serra que separa Vilanova (de Sau) del vessant vigatà. A mi en el país m'anomenaren *Santa Margarida*, com a nom d'aquest lloc. L'il·lustre i savi Dr. Mn. Ed. Junyent em garantí (1953) que *Ardola* es troba en els docs., aplicada a l'ermita que hi ha més enllà de Savassona, sobre Vilanova de Sau; coincidint, doncs, amb el conjunt geogràfic d'aquells llocs.

Podem creure que aquest nom està relacionat amb el d'*Ardèvol* (1932); en una relació d'evolució fonètica paral·lela a la que condueix des de *Manèvol* (< MALEVÖLUS) a *Manol*, riu de l'Empordà, i a la de VERTĪBŪLUM (-UBULUM) a *bertol* (*DECat* s. v. *bertrol*); cf. encara *Hostoles* STABULA.

Ardiman, *Ardman*, *Armagno*, són NPP germ. *Ardit*, *Ardida*, V. *Montardit* i *Vilardida* *-ardo*, *-arda*, en *Montardo*, *Monterde*, *Estanyardo*, *Les Picardes*, *Laguarda*, veg. *DECat* I, 368b13.30 *Ardo* (s. v. *Ardèvol*) és NP germ.

ARDÓS

Pda. del te. de Calassanç, des de la qual baixa un barranc cap a Aguilaniu; pron. *ardós* (oït a Alins, Jusseu i Aguilaniu: XLIX, 10, 17, 21). Nom format amb *-ós*, sufix pre-romà (distint de *-os*,¹ *Btr. z. Nfg.* 1973, p. 275); format segurament amb el radical *Ard-* d'*Ardèvol*, *Ardòvol*, *Ardola* etc., probablement el mateix que, com a terminal, exemplifico aquí, supra, s. v. *-ardo*, *-arda*, i infra art. *Arduix*.

Hi afegeixo un nom que només conec com hapax, de lectura dubtós, en el procés, a. 1295, de Pere de Palau, el batlle fraudulós de Camarasa; devia ser prop de Camarasa, potser poc a l'E. entre aqueixa vila i Cubells car va citat abans de *Flix* i *Bença* entre aquests llogarets de la Noguera, i Cubells i Montgay. CCandi (*Mi. Hi. Cat.* II, 167) volia llegir *Pugarç*; entenen 'puig cremat' ARSUS, que no pot ser perquè en el S. XIII en aquesta comarca es mantenen ben distintes la *s* i la *ç*. Controlat en el microfilm veig que darrere la *g* és molt borrós i que *ar* va representat per la sigla *r* i sembla veure-s'hi una *u*. Potser lleg. *Pugardz* (o potser *Puguerd*, *-t*) o sigui 'puigs rostos' o 'puig verd'.

¹ Més aviat d'aquest deu venir un NP *Ardossus*, *-rt*, trobat en manuscrits del Berry i Borgonya, *CIL* XIII, 1336 i 5706 (Weisgerber, *RbGC*, 286).

ARDÒVOL

Llogaret de la Cerdanya occidental, agregat al municipi de Prullans.

PRON. POP. *ardòbul*, oït a Bellver, Meranges, Riu (IX, 40, 53, 66), id. a Toloriu, Estana, Aristot, Músser, Lles, Prullans, i Tallendre (VIII, 127, 133, 139, 145, 158, 162, 171); tot això oït personalment en l'a. 1935. La pronúncia *-òvol* és, doncs, unànime en el país.

DOC. ANT. *Ardocale*, ben documentat des de l'acte de consagració de la seva esgl. any 890: «anno incarnationis D. N. I. Ch. 890, veniens episcopus --- Orgelensis --- in villa nomine *Ardocale*, ad eccl. consecran-